

Ks. JÓZEF STAGRACZYŃSKI

**PRZEZNACZENIE
(ZADANIE)
KOŚCIOŁA**

KRAKÓW 2016

www.ultramontes.pl

Przeznaczenie (zadanie) Kościoła

Ks. JÓZEF STAGRACZYŃSKI

Wszystko, cokolwiek Pan Bóg dla nas czyni, jest dowodem miłości Jego wiekuiestej i ma na celu dobro nasze i szczęście nasze. Stąd snadno zrozumiemy, że i założenie Kościoła nie co innego ma na celu, jeno szczęśliwość i błogosławieństwo dla ludzi. Będę wam dziś wykładał naukę o zadaniu, przeznaczeniu Kościoła.

I. Jakież jest zadanie?

II. Przez co je spełnia?

III. Nieomylność Kościoła.

I.

Przez gorzką mękę i śmierć swoją Pan Jezus dokonał raz na zawsze Dzieła odkupienia, i wysłużył ludziom niezliczone łaski i zbawienie wiekuieste; atoli potrzeba, żeby te nieskończone zasługi stały się udziałem każdej duszy z osobna; inaczej nie byłyby pomocne do osiągnięcia zbawienia. Pan Jezus opowiadał Boską naukę swoją w krainie żydowskiej; lecz potrzeba, żeby światło tej nauki oświecało wszystkich ludzi wszystkich krajów i czasów; potrzeba, żeby ta nauka i po odejściu Pana Jezusa do Ojca, była opowiadaną "wszystkiemu stworzeniu". Dalej jeszcze: Pan Jezus ustanowił dla ludzi siedem Sakramentów jako siedem widzialnych źródeł łask; lecz jeżeli te Sakramenty miały służyć ludziom na pożytek potrzeba było, żeby je rozdawano wszędzie i po wszystkie czasy, żeby te źródła łask dla każdego serca wierzącego otwarte były. Wreszcie Pan Jezus był za żywota swojego dobrym pasterzem owieczek swoich; lecz te i po odejściu Jego potrzebowały widzialnego pasterstwa, a to tym bardziej, im większą stawała się owczarnia. W tym celu tedy założył Pan Jezus Kościół. Prawda, że Duch Święty niewidzialnym sposobem sprawuje w sercu każdego wiernego pojednanie, oświecenie, usprawiedliwienie i rządy; wszelako dzieje się to przez pośrednictwo widzialnego Kościoła, albowiem widzialne pojednanie, oświecanie, usprawiedliwianie i rządy (z którym ono

niewidzialne złączone nierozzerwalnie) odpowiada potrzebom i ustrojowi ludzkiej natury. Wszakże też dlatego Bóg stał się człowiekiem, by w ludzkiej naturze ludzi odkupił, nauczył, uświęcił i kierował. Kościół więc jest zastępcą Boskiego Oblubieńca swojego; jego zadaniem – dzieło Jego prowadzić dalej, – zbawiać ludzi aż do końca świata. Kościół jest tą od Boga założoną instytucją, do której wszyscy ludzie udawać się mają, aby byli zbawieni. Rozbieżmy to sobie nieco dokładniej. A więc zadaniem Kościoła jest

1) *uświęcanie ludzi.*

Ten jest nasz cel na ziemi, byśmy świętymi byli, bośmy na to stworzeni od Boga. Słyszeliście na samym początku tych nauk, że człowiek na to jest stworzony i na to jedynie żyje na świecie, aby Boga poznał, miłował i Jemu służył czyli innymi słowy, by żył na ziemi świątobliwie, święcie, boć na tym polega świętość: Boga miłować i Jemu służyć. Do tego wzywa nas Bóg, a wzywa na wielu miejscach Pismach św. tak Starego jak i Nowego Zakonu. Do osiągnięcia tego celu, abyśmy świętymi byli, ma nam Kościół dopomagać, a prócz tego ma też jeszcze Kościół

2) *ludzi zbawiać.*

Cel nasz wiekuisty jest ten, abyśmy byli zbawieni. Ileż to razy wspomina Pismo św. o królestwie niebieskim, jako o prawej ojczyźnie naszej, jako o miejscu wiekuistego odpoczynku naszego! "*Bóg chce aby wszyscy ludzie byli zbawieni*" (1 Tym. 2, 4). Po szczęśliwie odprawionej tutaj ziemskiej pielgrzymce naszej mamy wniknąć do domu wiekuistej radości, mamy dostąpić szczęśliwości oglądania twarzy Boskiej. A więc celem naszym w wieczności jest – zbawienie, i Kościół ma nam być do tego pomocnym, abyśmy cel ten osiągnęli. Kościół ma nas zbawić.

Wielkie to i wspaniałe zadanie Kościoła, a zadanie rozciągające się na wszystkich ludzi, bo Pan Jezus jest Odkupicielem całego świata, Odkupicielem ludzi wszystkich czasów i wszystkich miejsc. Jako Zbawca wszystkich ludzi chce i pragnie tego, by wszyscy dostąpili owoców odkupienia i byli szczęśliwi tak tu na ziemi jak i na onym świecie w wieczności. I ażeby się to stało, założył Kościół, dał mu wszystkie środki i wszystką władzę, by wszystkich ludzi bez wyjątku uświęcał i zbawił.

II.

A jakimże sposobem spełnia Kościół to podwójne zadanie? Przez to, że wykonuje ono pełnomocnictwo, on urząd, którego mu Pan Jezus udzielił. Jest to trojaki urząd:

1) *urząd nauczycielski.*

Komu Pan Bóg daje urząd jaki, posłannictwo jakie, temu też daje odpowiednie środki, przez które zadanie swoje spełnić może. To stosuje się także i do Kościoła. Pan Jezus powierzył Kościołowi naukę swoją, ustanowił w Kościele urząd nauczycielski, ażeby przezeń Boska nauka Jego a) *wiernie była przechowywaną*. Ewangelia Łaski ma pozostać w Kościele na zawsze jako skarb najdroższy, a ma pozostać nienaruszona, niesfałszowana, wiernie przechowana. W tym celu Pan Jezus dał Ducha Świętego Kościołowi, który jest Duchem prawdy, zacych dał Kościołowi dar nieomylności.

A nie tylko celem przechowywania i strzeżenia tego skarbu Boskiej nauki swojej ustanowił Pan Jezus urząd nauczycielski w Kościele, lecz także w tym celu, aby tę naukę b) *całemu światu opowiadał*. "Nauczajcie wszystkie narody" (Mt. 28, 19). I to czyni też Kościół. Opowiada prawdę Bożą z Kazalnicy, w szkole, w konfesjonale; wysyła opowiadaczy Ewangelii, Misjonarzy do wszystkich krajów, do narodów niewiernych i pogańskich.

[Co czyni Kościół celem nawrócenia pogan, o tym możecie się dowiedzieć z rozmaitych ksiąg i z pism. Takie pismo – wyborne, pouczające – wychodzi w polskim języku w Krakowie: *Misje Katolickie*. Czytajcie je!]

2) *Urząd kapłański.*

Człowiek nie zdolny jest o swojej mocy osiągnąć cel swój ostateczny, bo cel ten zbyt wzniosły a człowiek zbyt słaby. Potrzebuje więc pomocy wyższej, pomocy Zbawiciela. Tę pomoc otrzymuje przez kapłaństwo (urząd kapłański), które jest onej łaski (pomocy) niebieskiej szafarzem, a daje ją a) *w ofierze Mszy św.*, która jest co do istoty swojej także samą ofiarą, jaką Pan Jezus na krzyżu odprawił. Przez Mszę św. stają się ludzie uczestnikami owoców ofiary krzyżowej: dostępują światłości, pociechy, mocy i męstwa, a osobliwie łaski pokuty i pojednania z Bogiem. – Dalej, jest on urząd kapłański szafarzem łask Bożych przez b) *Sakramenty święte*, które są dla ludzi źródłami zbawienia.

Przez nie dusza albo oczyszczoną bywa z grzechów i staje się dzieckiem zbawienia – (Chrzest i Pokuta) – albo utrzymuje się i umacnia w stanie łaski – (Bierzmowanie, Eucharystia – Ostatnie Namaszczenie). – Zaś przez Sakrament Kapłaństwa stają się ci, co się chcą służyć ołtarza poświęcić, uczestnikami tej łaski, aby urząd swój wiernie sprawowali i gorliwie około zbawienia dusz ludzkich pracowali. W Sakramencie Małżeństwa dostępują ci, co związek małżeński z sobą zawierają, pomocy z nieba, aby z sobą żyli w zgodzie, aby krzyże i utrapienia cierpliwie znosili, i aby dziatki swoje wychowywali po chrześcijańsku.

3) *urząd pasterski.*

Człowiek chcąc dojść do celu swego ostatecznego, nie może puszczać się w drogę bez przewodnika, albowiem wnet by zablądził i zginął w topieli. Dlatego Pan Jezus ustanowił w Kościele urząd pasterski, ażeby ludzi prowadził do celu ostatecznego. To zadanie pasterskie spełnia Kościół a) *opowiadając przykazania*, i te, które wziął od Założyciela swojego, i te, które mu są na mocy urzędu jego pasterskiego zlecone, boć Kościół ma moc od Chrystusa Pana dawać przepisy i przykazania owieczkom, i tę władzę wykonywał po wsze czasy (Przykazanie kościelne!). A nie dość na tym, że Kościół przykazania Boskie i swoje własne ogłasza, lecz nadto jeszcze b) *żąda ich wykonywania*. Na cóż zdadzą się przykazania, jeżeli nie będą zachowywane? Przeto Kościół żąda, by je czyniono, spełniono. Przeto upomina i prosi dziatki swoje, aby wolę Bożą czynili; opowiada im, że ich czeka zapłata doczesna i wieczna, skoro te przykazania zachowywać, a znowu, że ich czeka kara i tu w doczesności i kara w wieczności, skoro ich nie będą zachowywać. A gdy łagodniejsze upominania i środki nie skutkują, Kościół ucieka się do karania i opornych wyklucza z swej społeczności, ażeby przez to przerazili się, weszli w siebie i w skruse wrócili do niego, jako do Matki najczulszej, najmiłościwszej.

Pokazałem wam zadanie, przeznaczenie Kościoła. Kościół ze swej strony niczego nie pomija, by ludzi wszystkich doprowadzić do celu, by ich tutaj uświęcić za życia, a po śmierci zbawić. Obyśmy z naszej strony nie pomijali niczego, nie lenili się korzystać z łask, które nam Kościół podaje! Obyśmy tak i wierzyli i tak żyli, jak nam Kościół nakazuje i wierzyć i żyć! Tedy byśmy bez pochyby dostali się do onej radości, jakiej oko nie widziało i jaka w serce ludzkie nie wstąpiła.

III.

Zadaniem Kościoła jest, jakżeście co dopiero słyszeli: uświęcać i zbawiać ludzi. To zadanie może tylko wtenczas spełnić Kościół, gdy Ewangelię Chrystusową będzie opowiadał niezamąconą, niesfałszowaną, taką, jaką odebrał był z rąk Chrystusowych. Jest tedy pytanie: Jakimże to dzieje się sposobem, że Kościół opowiada Ewangelię prawdziwą, niesfałszowaną? Dzieje się przez cud, który Pan Jezus uczynił, przez to, że Kościołowi dał dar nieomylności.

Ten dar nieomylności posiada

1) *Kościół nauczający* (urząd (ciało) nauczycielski) tj. Papież i Biskupi z nim zjednoczeni.

Pan Jezus przekazał Apostołom urząd nauczycielski, mówiąc: "*Idźcie, nauczajcie wszystkie narody*" (Mt. 28, 19); ten urząd nauczycielski stanowili Apostołowie, nie każdy z nich z osobna lub wszyscy razem, lecz tylko w jedności i związku z Piotrem, który był głową nie tylko wiernych, lecz i Apostołów. Ze śmiercią Apostołów przeszła ta władza (urząd) nauczania na ich następców, to jest, na Papieża i na Biskupów zostających w zgodzie z Papieżem. Tych zowiemy też zazwyczaj "Kościółem nauczającym", albo krótko: "Kościółem", zaś wierni zowią się: "Kościółem słuchającym".

Zebranie Biskupów razem z Papieżem na naradę około spraw Wiary i przykazań Boskich, zowie się Soborem – *concilium*; nie potrzeba zaś, żeby wszyscy Biskupi z całego świata się zeszli i zebrali, dosyć jest, gdy się zbierze większa część z rozmaitych krajów. Nie potrzeba też i tego, żeby samże Ojciec święty w osobie swojej przewodniczył, może bowiem dać swego zastępcę, przedstawiciela; to jedno tylko potrzebne, by Papież przystąpił do uchwał powziętych i je wyraźnie zatwierdził. Tedy te uchwały mają moc zobowiązującą wszystkim Kościół. Takich Soborów powszechnych (ekumenicznych) było już w ciągu wieków kilkanaście; pierwszy w mieście Nicei r. 325, ostatni w Rzymie r. 1870. Każdy Biskup ma moc we własnej diecezji swojej rozstrzygać w rzeczach Wiary i moralności, wszelako wyrok jego nie jest nieomylny, a ma-li być stanowczy i nieodwołalny, musi być przedłożony Stolicy Apostolskiej i od niej zatwierdzony.

"A według czego rozstrzyga sprawy Kościół nauczający?" (urząd nauczycielski).

Rozstrzyga według Pisma św. i według tradycji. Ojcowie Soboru badają co w Piśmie św. i tradycji zawarte, i co się z Pismem św. zgadza i z tradycją, to ogłaszają za prawdę. Stąd Kościół nie uczy nowych jakich artykułów, prawd, lecz tylko objaśnia, rozświeca i określa dokładniej stare prawdy zawarte w Piśmie św. i w tradycji, a przeciwne zdania i nauki potępia jako błąd, jako fałsz. Kościół św. w wyrokach swoich trzyma się tego, co był powiedział sławny jeden nauczyciel Kościoła: "Co wszędzie, co zawsze, co wszyscy wierzyli, to jest prawdziwa nauka katolicka" (św. Wincenty z Lerynu).

Ten Kościół nauczający (urząd nauczycielski) jest nieomylny. A na czymże opiera się ta nieomylność? Opiera się a) *na pomocy Chrystusa Pana*, "Idźcie i nauczajcie wszystkie narody; a oto ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata" (Mt. 28, 19). Pan Jezus jest Prawdą przedwieczną i obiecuje, że będzie z Apostołami i z ich następcami, jako opowiadaczami Ewangelii, po wszystkie czasy. Stąd Kościół nauczający zostaje pod osobnym wpływem Boskim, pod kierownictwem i pod opieką Boskiego Założyciela Kościoła, i stąd mylić się nie może. – Opiera się też i b) *na pomocy Ducha Świętego*. "Gdy przyjdzie on Duch prawdy nauczy was wszelkiej prawdy" (Jan 16, 13). Duch Święty zstąpił na Apostołów w dzień Zielonych Świątek w postaci ognistych języków, i pozostaje z Kościołem nauczającym na zawsze, oświecając go w prawdach Wiary i zachowując od wszelkiej pomyłki.

Nieomylność Kościoła opiera się więc na dwóch bardzo mocnych słupach, filarach, które się przegniły, na wieki nie mogą zachwiać. Stąd Kościół jest opoką, której bramy piekielne nie mogą przemóc; stąd jest kolumną i utwierdzeniem prawdy, których żadna nawałność nie może obalić. Tak też wyznawali po wsze czasy Ojcowie i Doktorowie Kościoła. Św. Cyprian mówi: "Słowo życia jest w Kościele i tylko w samym Kościele".

– "A jak daleko sięga taż nieomylność?".

Ta nieomylność przysługuje Kościołowi we wszystkich objawionych prawdach Wiary i życia chrześcijańskiego.

Nauką Wiary jest to, co katolik ma za prawdę uznawać. Skutkiem nieomylności swojej Kościół nie może nic takiego uczyć, co by się sprzeciwiało Wierze objawionej Jezusa Chrystusa. Wszakże Kościół ma Ducha Świętego, aby wszelkiej prawdy nauczał, przeto pomyłka, błąd w rzeczach Wiary nie jest ani podobny. Stąd też wynika zarazem, że Kościół poznaje, rozeznawa

błąd, czy on jest ustnie, czy pismem ogłoszony, a przeto też musimy całym sercem iść za wyrokiem Kościoła, gdy Kościół naukę jaką za błędną lub kacerską ogłosi.

Ta nieomyślność odnosi się także do nauki obyczajów. Nauka obyczajów jest to to, co katolik ma czynić. Nie tylko wierzyć mamy, lecz mamy to wykonywać w życiu, mamy to czynić, czego Wiara naucza. "Nauczajcie je *chować wszystko*, comkolwiek wam powiedział" (Mt. 28, 20). Przeto do Kościoła nauczającego należy też nauka obyczajów, dobrego życia chrześcijańskiego, i w tych rzeczach jest Kościół nieomylny. Gdyby tak nie było, gdyby się więc mylił, tedyby wierni mogli nader łąco zejść z drogi prawej i wpaść w przepaść zatracenia. Tego nie może dopuścić miłosierdzie Boskie, i przeto zapobiegło temu skutecznie, sprawując, że urząd nauczycielski w Kościele, mając pomoc Ducha Świętego, w sprawach obyczajów, moralności chrześcijańskiej nie może błędzić, nie może fałszywie nauczać.

Oprócz tego jest i to także artykułem Wiary, że Papież sam przez się jest nieomylny, a to wtenczas, gdy jako najwyższy nauczyciel chrześcijaństwa w sprawach Wiary i dobrych obyczajów całemu Kościołowi do wierzenia lub do zachowywania prawdę jaką podaje, ogłasza.

– A na czymże opiera się ten artykuł Wiary o nieomyślności Papieża?

Opiera się a) na *Piśmie świętym*. Pan Jezus rzekł był do Piotra: "*Ty jesteś opoka, a na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne nie przemogą go*" (Mt. 16, 18). Te słowa nie odnoszą się do samego tylko Piotra, lecz do wszystkich następców jego, boć każdy z nich ma być opoką, na której Kościół spoczywa. Jeżeli zaś każdy Papież jest opoką, tedy posiada taką moc w wierze i w prawdzie, że może Kościół zasłaniać skutecznie od wszelakich napaści szatańskich, od wszelkiego kłamstwa i błędu, czyli innymi słowy: jest nieomylny. – Innym razem powiedział Pan Jezus do Piotra: "*Szymonie, oto szatan pożądał, aby was przesiał jako pszenicę. Ale ja prosił za tobą, aby nie ustała wiara twoja; a ty kiedyś nawróciwszy się, potwierdzaj bracią twoją*" (Łk. 22, 31. 32). Te słowa nie odnoszą się również do samego Piotra tylko, lecz i do następców jego. Ponieważ więc Pan Jezus za wszystkimi prosił Papieżami, by wiara ich nie ustała, a że modlitwa Jezusowa zawsze jest wysłuchaną, tedy musimy przyznać, iż Głowa Kościoła posiada dar nieomyślności. – Pan Jezus powiedział do Piotra po raz trzeci: "*Paś owce moje, paś baranki moje*" (Jan 21, 15. 17). Tymi słowy jest powołan Piotr, i każdy następca jego na najwyższego

pasterza. Jako pasterz najwyższy ma Papież trzodę chrześcijańską prowadzić do celu, – zacytuję musi też być nieomylny, bo jakżeż mógłby prowadzić ją na pastwiska żywota, gdyby nie umiał i nie mógł rozróżniać błędu od prawdy? Jakżeżby mógł odpędzać fałszywych nauczycieli, gdyby on sam zostawał w niebezpieczeństwie uczenia fałszu? Jakżeż mógłby bronić jedności Wiary, gdyby sam zdolen był wstąpić na drogę błędną, fałszywą? Ten artykuł Wiary funduje się równie mocno i na b) *tradycji Kościoła*. Z dziwną jednomyślnością nauczali po wsze czasy i Ojcowie święci i Sobory powszechne, iż Papież jest nauczycielem wszystkich chrześcijan (Sobór Florencki). Ostatni Sobór Watykański w r. 1870 prawdę tę ogłosił uroczyście jako artykuł Wiary, który każdy katolik wyznawać zobowiązany pod utratą zbawienia. W świecie było onego czasu wiele o to wrzawy; Kościół nie da się ustraszyć żadnym krzykiem i żadnymi pogroźkami, idzie śmiało wskazaną sobie przez Założyciela swojego drogą – przetrwa wszelkie burze, a prawda jego pozostanie prawdą.

(*Altkatolicy, Döllinger, Reinkens...* Dziś mimo wszelkich pomocy ze strony rządów nieprzyjaznych Kościołowi, garstka altkatolików stopniała na nic – niebawem zmarnieje do szczytu i ani śladu po niej nie zostanie).

Lubo już co dopiero wspomniałem był o tym, jednak jeszcze raz objaśnię pytanie: Kiedy to Papież jest nieomylny? Jest nieomylny wtenczas, gdy jako najwyższy Pasterz wszystkich chrześcijan, i mocą najwyższego Apostolskiego urzędu swego ogłasza naukę jaką Wiary i obyczajów i podaje ją do przyjęcia, do wierzenia całemu Kościołowi. A więc jest nieomylny, gdy a) przemawia do całego Kościoła jako Pasterz najwyższy; b) gdy przemawia w sprawach odnoszących się do Wiary i do życia chrześcijańskiego. Stąd wypływa, że nie jest nieomylny wtenczas, gdy np. ma jaką przemowę, naukę, kazanie, gdy księgę jaką napisze lub z kim rozmawia, chociażby i o rzeczach religijnych. Dalej nie jest nieomylny w rzeczach nie zostających w związku z wiarą np. w naukach przyrodniczych, astronomii, w nauce gospodarstwa, żołnierstwa, budownictwa itd... W tym wszystkim tyle posiada znajomości, ile się nauczył. Wreszcie należy i to wiedzieć, że nieomylność nie jest bynajmniej przywilejem zasłaniającym od upadku, od grzeszenia. To co powiedział Apostoł Jakub św., że wszyscy w wielu rzeczach upadamy (3, 2), stosuje się do każdego człowieka, a więc i do tego, który jest wyniesion do najwyższej godności w Kościele, i który na Stolicy Piotrowej zasiada. Przeto i Ojciec święty ma swego spowiednika, u stóp którego klęka i przed którym się z grzechów swoich spowiada.

Słyszeliście naukę o nieomyślności Kościoła i o nieomyślności Głowy Kościoła – Papieża. Jakaż to stąd dla nas pociecha, żeśmy nie dzieci, które, jak fale morskie, wszelki wiatr nauki tu i tam pędzi (Ef. 4, 14), aleśmy osadzeni mocno na opoce nieomyślności, zaczym bezpieczni w najważniejszej sprawie życia naszego, w sprawie wiary i w sprawie prawej drogi do nieba. Stąd też podaje się dla nas zarazem i powinność wielka, żebyśmy się z niezachwianą wiarą trzymali Kościoła i najwyższego jego Pasterza i Nauczyciela. Tym tylko sposobem będziemy prawdziwymi katolikami i dostąpimy zbawienia wiekuistego. Amen.

Nauki katechizmowe o prawdach Wiary i obyczajów katol. Kościoła według średniego katechizmu Deharba. Tom I. O Wierze. Wydał X. J. Stagraczyński. Wydanie II. Poznań. NAKŁADEM KSIĘGARNI KATOLICKIEJ. 1886, ss. 265-274 (Nauka XLIV. IV. Artykuł Składu Apostolskiego). (1)

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono).

Pozwolenie Władzy Duchownej:

Imprimatur.

P e l p l i n i , die XIII. Januarii Anno 1883.

Episcopus Culmensis.

† Joannes.

G. V. 4640.

W. Czarnowski.

Dir. Canc. et Secr. Epplis.

Przypisy:

(1) Por. 1) Ks. Józef Stagraczyński, a) [*Historia biblijna. Męka, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa.*](#) b) [*Kazanie na Boże Narodzenie. Cztery tysiące lat oczekiwania.*](#) c) [*Kazanie na uroczystość św. Szczepana. Męczennicy.*](#) d) [*Kazanie na Zielone Świątki. Co czyni Duch Święty w duszy człowieczej?*](#) e) [*Kazanie na Poniedziałek Świąteczny. Łaska Wiary.*](#) f) [*Kazanie na Świętą Trójcę. O istnieniu Boga.*](#) g) [*Najświętszy Sakrament – cud największy.*](#) h) [*Co winniśmy Papieżowi? Kazanie na uroczystość św. Piotra i Pawła.*](#) i) [*Grzech przeciwko Duchowi Świętemu. Sprzeciwić się uznanej prawdzie chrześcijańskiej.*](#) j) [*Grzech wołający o pomstę do nieba.*](#) k) [*Czego uczy Kościół o piekle.*](#) l) [*Okropność piekła.*](#) m) [*Bojaźń piekła.*](#) n) [*Noc we wieczności.*](#)

2) Ks. Kazimierz Bisztyga SI, a) [*Kościół katolicki.*](#) b) [*Trzymaj się wiary katolickiej.*](#)

- 3) Akta i dekrety świętego powszechnego Soboru Watykańskiego (1870), [Pierwszy projekt Konstytucji dogmatycznej o Kościele Chrystusowym przedłożony Ojcom do rozpatrzenia \(Primum Schema Constitutionis dogmaticae de Ecclesia Christi Patrum examini propositum\)](#).
- 4) Ks. Jacek Tylka SI, [Dogmatyka katolicka](#). a) [Traktat o Kościele Chrystusowym](#). b) [O obojętności, czyli indyferentyzmie w rzeczach religii](#). c) [O własnościach religii](#).
- 5) Św. Pius X, Papież a) [Krótka Historia Religii](#). b) [Pierwsze początki katechizmu dla małych dzieci. – Katechizm Krótki. – Katechizm Większy. – Nauka o świętach Pana Jezusa, Matki Boskiej i Świętych Pańskich. – Krótka Historia Religii](#). c) [Encyklika "Pascendi dominici gregis" o zasadach modernistów](#). d) [Przysięga antymodernistyczna](#).
- 6) Ks. Włodzimierz Piątkiewicz SI, [Mistyczne Ciało Chrystusa a charaktery sakramentalne. Studium dogmatyczne](#).
- 7) a) [Mały katechizm o Nieomyślności Najwyższego Pasterza](#). b) [Mały katechizm o Syllabusie](#).
- 8) Ks. Michał Ignacy Wichert, [Nauki katechizmowe o Składzie Apostolskim, Przykazaniach Boskich i Kościelnych, o Modlitwie Pańskiej i Sakramentach](#).
- 9) Ks. J. B. Delert, [Teologia dla użytku wiernych pragnących gruntowniejszej nauki w rzeczach zbawienia. Tom I. Teologia dogmatyczna. Tom II. Teologia moralna i liturgika](#).
- 10) O. Jan Jakub Scheffmacher SI, [Katechizm polemiczny czyli Wykład nauk wiary chrześcijańskiej przez zwolenników Lutra, Kalwina i innych z nimi spokrewnionych, zaprzeczanych lub przekształczanych](#).

(Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXVI, Kraków 2016